Nationella domstolsväsen

Nizozemska

Här får du en överblick över domstolssystemet i Nederländerna.

Rättssystemets uppbyggnad – rättsväsen

Domstolsförvaltning

Domstolsadministrationen (*Raad voor de rechtspraak*) ingår i rättsväsendet, men utövar ingen rättskipning. Det har tagit över ansvaret för en rad olika arbetsuppgifter från justitieministeriet. Dessa uppgifter är av operativ karaktär och omfattar budgetfördelning, tillsyn över den ekonomiska förvaltningen, personalpolitik, IKT och lokaladministration. Domstolsadministrationen stöder domstolarna när de utför sina uppgifter inom dessa områden. Det har också fått till uppgift att förbättra rättsväsendets kvalitet och har en rådgivande funktion när det gäller ny lagstiftning. På så vis påverkar det rättskipningen. Rättsliga rådet fungerar även som språkrör för domstolsväsendet i den offentliga och politiska debatten. Dess arbetsuppgifter gäller ärenden av operativ karaktär (i ordets vidaste bemärkelse), budgetfrågor och rättskipningens kvalitativa aspekter.

Domstolsverket har en nyckelroll när det gäller att utarbeta, genomföra och ansvara för rättsväsendets budget. Budgetsystemet bygger på ett system där man mäter arbetsbelastningen, vilket administreras av Domstolsadministrationen. Domstolsadministrationen främjar och övervakar utvecklingen av operativa förfaranden i domstolarnas dagliga verksamhet. Det har särskilda arbetsuppgifter inom personalpolitik, lokaladministration, IKT och externa frågor. För att kunna utföra dessa uppgifter har Domstolsadministrationen en rad olika formella lagstiftade befogenheter. Det har till exempel rätt att utfärda bindande allmänna förelägganden när det gäller driftspolicy, även om det föredrar att utöva denna befogenhet så lite som möjligt.

Domstolsadministrationen ansvarar för rekrytering, urval och utbildning av domstolsväsendets personal. Dessa arbetsuppgifter utförs i nära samråd med domstolsråden (*raden van de gerechten*). Domstolsadministrationen har stort inflytande vid utnämningen av ledamöter till domstolsrådet.

När det gäller rättsväsendets kvalitet har Domstolsadministrationen bland annat till uppgift att verka för en enhetlig tillämpning av lagstiftningen och höja rättsväsendets kvalitet. Om det uppstår en överlappning i domstolsavgörandenas innehåll, har Domstolsadministrationen inga tvingande befogenheter inom detta område.

Domstolsadministrationen har även en allmänt rådgivande funktion. Det bistår regeringen med råd när det gäller nya lagar som får konsekvenser för rättsväsendet. Denna process sker genom kontinuerligt samråd med ledamöterna i domstolsråden.

Även om Domstolsadministrationen har formella befogenheter, ska relationen mellan rådet och domstolarna inte ses som hierarkisk.

Domstolsadministrationens främsta mål är att stödja domstolarna i deras arbetsuppgifter. För att säkerställa att de olika uppgifterna utförs på rätt sätt samråder Domstolsadministrationen regelbundet med domstolarnas respektive ordförande, verksamhetschefer, avdelningschefer och representantrådet (*College van afgevaardigden* – ett rådgivande organ bestående av företrädare för domstolarna).

Typ av domstolar – kort beskrivning

Distriktsdomstolar (*rechtbanken*)

Nederländerna är indelat i elva domkretsar (*arrondissementen*) som var och en har sin egen distriktsdomstol. Varje domstol har ett antal underdistriktsområden (*kantoonlocaties*). Distriktsdomstolen har minst fyra olika avdelningar (*sectoren*). De omfattar alltid förvaltningsrätt, civilrätt, straffrätt och underdistriktsärenden. Familje- och ungdomsmål läggs ofta i en separat avdelning, ibland även utlänningsärenden. Detta är upp till domstolsrådet (*bestuur van het gerecht*) att avgöra.

Sektorer

Underdistrikt

Det är relativt enkelt för vanliga medborgare att få sina ärenden prövade inom underdistriktsavdelningen. Detta innebär att de har rätt att föra sin egen talan och inte behöver någon advokat som företräder dem i rätten. Inom det civilrättsliga området handlägger underdistriktsdomaren alla ärenden som gäller hyra, avbetalningsköp och anställningar samt alla tvister som gäller belopp på upp till 25 000 euro.

Vad gäller straffrätt handlägger underdistriktsdomaren endast mindre brott. Ofta gäller det ärenden där polisen eller åklagaren har föreslagit en förlikning. Om den tilltalade inte vill godta ett sådant förslag, behandlas ärendet av underdistriktsdomaren. Normalt meddelar underdistriktsdomaren en muntlig dom omedelbart efter förhandlingen.

Straffrätt

Domarna inom straffrättsavdelningen handlägger alla brottmål som inte tas upp till behandling av en underdistriktsdomare. Dessa mål kan tas upp i sammansättningar med en ensamdomare eller i fullständiga sammansättningar med tre domare. Den fullständiga domarsammansättningen handlägger mer komplicerade mål och alla mål där åklagarsidan yrkar på ett fängelsestraff på mer än ett år.

Civilrätt/familjerätt

Civilrättsavdelningen behandlar även mål som inte särskilt tilldelats underdistriktsdomaren. I merparten av dessa mål fälls avgörandet av en ensamdomare, men även här förekommer det fullständiga domarsammansättningar med tre domare för mer komplicerade mål. En rad distriktsdomstolar har en särskild avdelning för familje- och ungdomsmål om det förekommer många sådana mål.

Förvaltningsrätt (*bestuursrecht*)

Med några få undantag handläggs förvaltningstvister av distriktsdomstolen. I många fall föregås förvaltningsrättsavdelningens förhandling av ett invändningsförfarande vid de administrativa myndigheterna. Ofta behandlas dessa mål av en sammansättning med en enda domare, men även här kan distriktsdomstolen besluta att utse tre domare till ett mål som är komplicerat eller som rör grundläggande frågor. Om den berörda distriktsdomstolen inte har någon särskild avdelning för att behandla mål som rör utlänningar, kan de handläggas av förvaltningsrättsavdelningen eller en del av denna avdelning. Mål som gäller frågor kring statstjänstemän och social trygghet överklagas till en särskild appellationsdomstol – centrala appellationsdomstolen (*Centrale Raad van Beroep*) – och i de flesta andra fall till Statsrådets avdelning för förvaltningsrättsliga mål (*Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*).

Appellationsdomstolen (*gerechtshoven*)

De elva distriktsdomstolarna är fördelade på fyra regioner med var sin appellationsdomstol: Haag, Amsterdam, Arnhem-Leeuwarden och ’s-Hertogenbosch. Inom straffrätt och civilrätt handlägger appellationsdomstolens domare endast mål där distriktsdomstolens beslut har överklagats. Appellationsdomstolen tar upp målet till förnyad prövning och kommer fram till en egen slutsats. I de flesta fall är det möjligt att bestrida appellationsdomstolens beslut genom att göra

ett kassationsöverklagande till Nederländernas högsta domstol (*Hoge Raad der Nederlanden*). Appellationsdomstolen behandlar inte bara straffrättsliga och civilrättsliga mål, utan handlägger också alla överklaganden av skattetaxeringar.

Specialdomstolar

Centrala appellationsdomstolen (*Centrale Raad van Beroep*) är en besvärsinstans som principiellt sett arbetar med ärenden som rör social trygghet och statstjänstemän. Inom dessa områden är det den högsta rättsliga myndigheten. Den här domstolen finns i Utrecht.

Appellationsdomstolen i handels- och näringslivsfrågor (*College van Beroep voor het bedrijfsleven*) är en särskild förvaltningsdomstol som beslutar i tvister som rör socialekonomisk förvaltningsrätt. Denna appellationsdomstol fattar även beslut i överklaganden som rör vissa lagar, till exempel konkurrenslagen (*Mededingingswet*) och telekommunikationslagen (*Telecommunicatiewet*). Den här domstolen finns i Haag.

Högsta domstolen (*Hoge Raad*)

Nederländernas högsta domstol finns i Haag och prövar om lägre instans har tillämpat lagstiftningen korrekt för sina beslut. I det här skedet är de fakta i målet som fastställts av lägre instans inte längre föremål för diskussion. Kassationsöverklagandet fyller därför en viktig funktion genom att verka för att lagstiftningen tillämpas på ett enhetligt sätt.

Rättsdatabaser

Mer information finns på den allmänna webbsidan om det nederländska domstolsväsendet.

Rättspraxis hittar du i en enda rättsfallsdatabas.

Är tillgången till databaserna kostnadsfri?

Ja, tillgången är **kostnadsfri**.

Länkar

Nederländska domstolsväsendet

Senaste uppdatering: 05/10/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.